

Návrh novely LEX OZE III je v rozporu s platnou legislativou a obsahuje faktické nedostatky, varuje Solární asociace

6.11.2024 - | PROTEXT

Minulý týden byl v Poslanecké sněmovně opět projednáván návrh vládní novely energetického zákona (LEX OZE III). Přesto, že novela má být dalším krokem pro zrychlení výstavby obnovitelných zdrojů energie v Česku, nechal ministr financí Zbyněk Stanjura nahrát návrhy, které budou mít za cíl pravý opak. Návrhy mají vládě umožnit snížení podpory na obnovitelné zdroje energie, primárně na fotovoltaické elektrárny postavené v letech 2009 a 2010.

Pozměňovací návrhy zásadním způsobem retroaktivně mění dosavadní pravidla, která jsou navíc zakotvena právní úpravou na úrovni ČR i EU a míří na snížení zákonem garantované výše podpory výroby elektřiny. Místo úspor tak přináší rizika nejen pro solární sektor, ale jak uvádí autoři pozměňovacích návrhů, do budoucna i na další podporované zdroje. Přesto, že ministr financí opakovaně prohlašuje, že se nejedná o plošná opatření a netýkají se majitelů malých elektráren, návrhy míří na skoro 3000 elektráren od velikosti 30 kWp. Opatření tedy dopadnou i na malé a střední podniky nebo veřejné instituce, které si v letech 2009-2010 instalovali menší FVE na střechách.

„Představený návrh je pro české snahy o energetickou transformaci likvidační a problematický hned na několika úrovních. Přichází v době, kdy stále v podílu obnovitelných zdrojů energie zaostáváme za zbytkem Evropy a pro dodržení cílů v českých energetických strategiích potřebujeme nutně stavět další obnovitelné zdroje. Namísto podpory ale nyní hrozí krach i těch elektráren, které už v Česku fungují. Stávající investoři navíc nebudou moci budovat nové zdroje. A nové investory stát tímto podkopáním důvěry odradí,“ komentuje Jan Krčmář, výkonný ředitel Solární asociace.

Vláda plánuje evropský unikát: změnit pravidla výplaty podpory za energii v záporných hodnotách

Jedním z bodů novely je dle pozměňovacího návrhu č. 5197 zastavení vyplácení podpory v hodinách, kdy je na trhu s elektřinou dosaženo záporných cen. A to ani v případě, že by elektrárny danou energii uložily do baterií. To výrobcům brání na návrh jakkoliv reagovat. Přebytková energie je zároveň pro stabilizaci sítě v ČR zásadní. Ovšem i v případě, že by výrobci chtěli k elektrárnám baterie dostavět, z technického hlediska to není možné. Elektrárny na takové fungování musí být připraveny již v první fázi projektu. Podle odhadů Solární asociace by tento návrh znamenal ztrátu obrátu ve výši 20-30 procent ročně. V kombinaci s již zavedeným solárním odvodem by to znamenalo snížení obrátu elektráren o polovinu.

„Ministr Vlček tvrdí, že na toto opatření, které má platit od 1. července 2025, se mohou provozovatelé připravit. Zároveň údajně nemá důvod zpochybňovat odborný názor právníků ministerstva financí. Ten důvod je přitom zcela zjevný: návrhy jsou připraveny bez dostatečné znalosti dané problematiky a obsahují celou řadu faktických nedostatků a logických chyb,“ říká Krčmář.

Ministerstvo průmyslu a obchodu tvrdí, že tímto krokem vychází vstříc evropské legislativě, která zavádění tržních principů do mechanismů podpory OZE vyžaduje. Opomíjí ovšem fakt, že tyto

evropské předpisy zároveň dodávají, že tato konkrétní opatření nemají být aplikována retroaktivně na již existující zdroje, které by se na tyto změny museli připravit již ve fázi developmentu.

„Zastavení vyplácení této podpory není pro již fungující zdroje energie zaváděno nikde v Evropě. Také v sousedním Německu se změna aplikuje pouze na nově chystané zdroje, které se na změny mohou adaptovat,“ vysvětluje Krčmář. *„U nových zdrojů se s tím dopředu počítá a volí se naprosto jiná technologie, konstrukce, často i pozemky. Proto to také žádná další země logicky nezavádí pro stávající zdroje,“* dodává.

Návrhy zcela mění pravidla. Během 15 let již podesáté

Navrhovaná opatření také zcela mění stávající pravidla kontroly přiměřenosti podpory, a to 15 let poté, co byly elektrárny uvedeny do provozu. Podmínky poskytování podpory byly navíc v uplynulých letech modifikovány již několikrát. Naposledy v roce 2021. V té době Ministerstvo průmyslu a obchodu uvedlo, že již žádné další snižování nenastane a jedná se tak o definitivní řešení.

Zda je výše podpory přiměřená bylo v minulých letech v souladu s požadavky Evropské komise důkladně prověřováno v rámci tzv. sektorových šetření. Výsledky mimo jiné prokázaly, že je podpora přiměřená také v případě FVE z let 2009 a 2010. Závěry šetření v roce 2022 projednávala nynější vláda, která přiměřenost podpory uznala.

„Od slibu, že žádné další změny v podpoře obnovitelných zdrojů znovu nenastanou, uběhly tři roky a ministerstva opět přichází s návrhy, které mají podmínky změnit. Pro tuzemské i zahraniční investory a provozovatele nejen z odvětví solární energie je to velmi vážný signál toho, že nemohou věřit státu. Komu mají nyní věřit?“ upozorňuje Jan Krčmář.

Individuální kontroly a stopka na zdánlivé výnosy

Ministerstvo chce zavést individuální kontroly, které jsou mj. v rozporu s notifikačním rozhodnutím Evropské komise, která takové kontroly pro FVE nepřipouští. Měnit se má také hranice výnosnosti investic, která je aktuálně zákonem stanovena na úrovni 8,4 %. To znamená, že fotovoltaické elektrárny mohou ročně vydělávat maximálně tuto částku vypočítanou procentuálně z původní investice.

Sektorové šetření však prokázalo, že skutečná výnosnost se pohybuje mezi 6 % a 6,89 %, tedy výrazně pod stanovenou maximální hranicí. Stát nyní zamýšlí vzít tuto průměrnou hodnotu za celý sektor a uplatnit ji tak, že majitelé projektů, kteří dosahují vyšších výnosů, nebudou mít nárok na dotaci. Toto využití hodnot ze sektorového šetření je však zřejmým nepochopením účelu, za kterým bylo provedeno. Provozovatele by mimo jiné trestalo za vyšší efektivitu provozu.

„Ministerstvo financí rovněž navrhuje zohlednit v budoucích výnosech příjmy z prodeje elektřiny po ukončení podpory v roce 2030. Nicméně odhadovat cenu elektřiny v této době je nemožné, vývoj cen energií nelze předvídat ani na rok dopředu. Tento přístup ukazuje nepochopení problematiky ze strany ministerstva financí,“ hodnotí Jan Krčmář.

Možná opatření jsou v rozporu s českou i evropskou legislativou

Návrhy s sebou navíc nesou riziko arbitrází, soudních sporů a řízení pro porušení evropského práva. Z hlediska evropské legislativy porušuje návrh novely článek 6 – Stabilita finanční podpory směrnice 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů. Dle něj nesmí stát revidováním podmínek podpory ohrožovat ekonomickou životaschopnost podporovaných projektů, pokud byla tato podpora ze strany Evropské unie prohlášena za přiměřenou.

Vlnu soudních sporů lze očekávat také v důsledku retroaktivity navrhovaných opatření ze strany provozovatelů. Opatření jsou navíc v rozporu se smlouvami na ochranu zahraničních investic. Jejich porušení může vést právě ke zmiňovaným arbitrážím.

„Česká republika na začátku tohoto roku již v jednom arbitrážním řízení týkající se solárního sektoru prohrála. Řízení ohledně solární daně skončilo rozhodnutím, že je Česká republika povinna žalobcům nahradit škodu, kterou toto opatření způsobilo. Toto rozhodnutí bude v budoucích sporech sloužit jako návod, podle kterého budou postupovat další zahraniční investoři,“ vysvětluje Pavel Doucha, partner kanceláře Doucha Šíkola advokáti.

Návrhy výrazně znevýhodňují pouze vybranou část provozovatelů

Připravované změny se navíc diskriminačně mají týkat pouze fotovoltaických elektráren vystavených mezi lety 2009-2010. Dle již zmiňovaných sektorových řízení je však ziskovost a poskytovaná podpora přiměřená napříč obnovitelnými zdroji, a dokonce nižší než u některých jiných druhů OZE.

„Zástupci vlády toto rozhodnutí zaměřit snížení podpory pouze na konkrétní FVE prozatím dostatečně neodůvodnili. Celkově jsou napsané tak, že způsobí nenávratné škody jak české energetice, tak celé ekonomice,“ uzavírá Krčmář.

Solární asociace

Solární asociace sdružuje více než 700 institucí, firem a jednotlivců angažovaných ve fotovoltaice a jsme tak v této oblasti největší profesní organizací. Hájí zájmy výrobců elektřiny, dodavatelů, zástupců infrastruktury, instalačních a servisních firem a dalších subjektů usilujících o lepší pozici fotovoltaiky v české energetice.

Své cíle prosazuje v kooperaci s dalšími zájmovými organizacemi z oblasti obnovitelných zdrojů, zaměstnavatelskými svazy a podnikatelským komorami. Na mezinárodním poli je aktivní mj. v evropské fotovoltaické asociaci SolarPower Europe.

<https://www.ceskenoviny.cz/tiskove/zpravy/navrh-novely-lex-oze-iii-je-v-rozporu-s-platnou-legislativou-a-obsahuje-fakticke-nedostatky-varuje-solarni-asociace/2591864>